

Betreft: E.M.S. en afbraakpolitiek m.c.b.'s.

I HET E.M.S.

1. Aanleiding

Sinds april 1978 zijn vooral in Frans/Duits vooroverleg tot stand gekomen plannen ter vergroting van de monetaire stabiliteit en -samenwerking in EEG-verband tot ontwikkeling gekomen. De opzet van deze plannen was om in de eerste plaats tot een breder wisselkoerssysteem dan het huidige slangarrangement te komen en voorts te eniger tijd de vorming van een Europees Monetair Fonds mogelijk te maken. Het wisselkoerssysteem heeft prioriteit gekregen. Het was de bedoeling dat dit systeem op 1.1.'79 zou gaan functioneren.

2. Basis-eenheid

Als basis-eenheid in het nieuwe wisselkoerssysteem werd de mandrekeneenheid (= E.V.E. = E.C.U. = E.R.E.^x) gekozen. Deze mandreken-eenheid is op een vast pakketje van EEG-valuta's (waarin zich 0,286 gld; 0,828 DM; 1,15 Fr.franken; 109 lires e.d. bevinden) gebaseerd. Iedere munt krijgt een spilkoers t.o.v. de E.V.E. Uit deze spilkoersen wordt het zg. pariteitenraster berekend. Onder pariteiten-raster in dit verband wordt het netwerk van bilaterale nominale spilkoersverhoudingen der EEG-valuta's in het nieuwe systeem verstaan. De Lid-Staten zijn gehouden hun koers binnen een zekere marge t.o.v. deze spilkoers te handhaven.

3. Deelnemers aan het wisselkoerssysteem

Acht van de negen Lid-Staten (het V.K. uitgezonderd) hebben hun medewerking aan het nieuwe wisselkoerssysteem toegezegd. Hiervan zullen zeven Lid-Staten hun dagkoers binnen een nauwe marge (dwz + 2 1/4% en - 2 1/4% van de spilkoers) houden en één Lid-Staat (t.w. Italië) zijn koers binnen een bredere marge (nl. + 6% en - 6% van de spilkoers).

4. Het mandeffekt

Hoewel het nieuwe wisselkoerssysteem op koersstabiliteit is gericht, moet de mogelijkheid van eventuele nieuwe spilkoersaanpassingen in de toekomst toch niet geheel uitgesloten worden geacht. Bij zo'n spilkoersaanpassing in het E.M.S. treedt een nieuw effect op, nl. het mandeffekt.

Was het vroeger zo dat alleen de r.e.-waarde van de desbetreffende muntsoort veranderde, b.v. bij spilkoersrevaluatie van de Mark met 5%:

$$1 \text{ RE} = - 4,8\% \text{ Marken}$$

x) Europese Valuta Eenheid =
European Currency Unit =
Europese Reken Eenheid

In het nieuwe systeem zal zich een splitsing van effecten voordoen, t.w. een kleinere aanpassing van de mandwaarde in de desbetreffende valuta en een tegengestelde verandering van de mandwaarde in andere valuta's uitgedrukt, dus ingeval wederom van een spilkoersrevaluatie met 5% van de Mark:

1 ERE = - 3,1% Marken

+

1 ERE = + 1,7% guldens, Bfranken,
Ffranken, lires enz.

Bij devaluatie (b.v. van de lire met 10%) treden de effecten in omgekeerde richting op, nl. stijging van de mandwaarde van de desbetreffende devaluerende valuta (in dit geval in lires met 8,2%) en daling van de andere mandwaarden (in dit geval met 1%).

II. GEVOLGEN VOOR DE LANDBOUW

1. Het m.c.b.-stelsel

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EEG is tot stand gekomen in een tijd waarin tussen de valutas van de EEG landen stabiele wisselkoersen bestonden. De prijzen van landbouwprodukten werden en worden vastgesteld in rekeneenheden. De koersen waartegen deze rekeneenheden werden omgerekend in nationale valuta, weerspiegelden de werkelijke waardeverhoudingen tussen de valutas.

Nadat deze situatie in 1969 verstoord was door de revaluatie van de Duitse Mark en een devaluatie van de franse frank, begon in 1976 een periode van grote monetaire onrust, die leidde tot de ineensorting van het tot dan toe geldende monetaire stelsel. Zo ontstond een situatie waarin sommige landen de waarde van hun munt in opwaartse of neerwaartse richting aanpasten en hun wisselkoersen op het nieuwe niveau stabiel hielden (slanglanden), terwijl andere landen de koersen lieten bepalen door vraag en aanbod, zonder de verplichting aan te gaan de koersschommelingen binnen bepaalde grenzen te houden (zwevende landen).

Waardeveranderingen van valuta betekenen een andere omrekeningskoers met de R.E. Daar de landbouwprijzen in R.E. zijn uitgedrukt zouden deze waardeveranderingen tot plotselinge wijzigingen in de garantieprijzen voor landbouwprodukten leiden. Teneinde dit te voorkomen werd het stelsel van zgn. groene koersen en mcb's ingesteld. Een groene koers is de in het landbouwbeleid gebruikte omrekeningskoers met de R.E. Omdat de werkelijke koersen in veel gevallen en in uiteenlopende mate afwijken van de groene koersen, dienen de daaruit voortvloeiende verstoringen te worden voorkomen door de toepassing van de zgn. mcb's. Voor de landen met een in waarde gestegen munt (Duitsland, Benelux) worden zij toegepast in de vorm van heffingen bij de invoer en subsidies bij de uitvoer (positieve mcb). Voor de landen met een in waarde gedaalde munt (V.K., Italië, Ierland, Frankrijk) worden zij toegepast in de vorm van subsidies bij de invoer en heffingen bij de uitvoer (negatieve mcb's). Alleen in Denemarken zijn groene koers en werkelijke koers aan elkaar gelijk.

De huidige mcb-percentages bedragen:

Benelux	+ 3,3
Duitsland	+ 10,8
Denemarken	0
V.K.	- 28,2
Ierland	- 3,0
Frankrijk	+ 10,6
Italië	- 17,7

2. Het overgangsprobleem

Overeenkomstig de resolutie van de top van begin december 1978 mag de overgang op het nieuwe monetaire systeem geen gevolgen hebben voor de hoogte van de gegarandeerde landbouwprijzen, de monetaire compenserende bedragen enz. Niettemin wil de Commissie de mandreken-eenheid een rol laten spelen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Vandaar dat toch wel enkele modifikaties noodzakelijk zijn.

Wat de gegarandeerde prijzen betreft zal de omzetting van oude naar nieuwe rekeneenheden plaatsvinden door middel van het toepassen van een koëfficiënt (van + 1,21). Omdat een oude rekeneenheid in de landbouwsector (= f 3,4027) gelijk wordt aan 1,21 nieuwe groene mandrekeneneenheden à f 2,812 = f 3,4027, zal het bestaande garantie-prijsniveau zich niet wijzigen.

Voor de monetaire compenserende bedragen (die de verschillen tussen de in nationale valuta uiteengegroeide prijsniveaus overbruggen) zal de verandering ingevolge het nieuwe monetaire systeem, neerkomen op andere referentiepunten ter bepaling van de hoogte van het mcb-percentage. De resultaten zullen dezelfde zijn. Alleen zullen meerdere landen een vast mcb krijgen, nl. Ook Frankrijk en Ierland. Alleen Italië en het V.K. zullen de mogelijkheid van wekelijkse aanpassingen van het mcb blijven behouden.

3. Gevolgen mandeffekt voor m.c.b.

Het mandeffekt zal gespreide wijzigingen van de mandspilkoersen in de EEG ten gevolge hebben en daardoor tevens de hoogte van alle mcb-percentages in de EEG beïnvloeden. Voor de gevolgen van een revaluatie van de DM met 5% resp. devaluatie van de lire met 10% zie bijlage I.

In het veronderstelde geval van een spilkoersrevaluatie van de Mark met 5% krimpt het Nederlandse mcb in (van 3,3 naar 1,7%) zonder dat dit tot wijziging van de groene koers resp. de landbouwprijzen leidt. Op deze wijze vindt a.h.w. een zachte sanering van het Nederlandse mcb-probleem plaats.

Bij devaluatie van de Italiaanse lire met 10% stijgt het Nederlandse mcb evenwel van 3,3 naar 4,3% zodat hierdoor de Nederlandse afbraakproblemen in de toekomst worden vergroot!

Meer in het algemeen gesproken krijgt men onder het E.M.S. met wijzigingen in het mcb-percentage te maken die door andere Lid-Staten worden teweeggebracht.

III. AFBRAAKPROBLEMATIEK.

Bij de instelling van het mcb-stelsel verkeerde men in de veronderstelling dat de mcb's een tijdelijk karakter zouden hebben, Er zijn toen geen afspraken gemaakt over de afbraak ervan. Toen later de mcb's een meer permanent karakter bleken te hebben en bovendien van aanzienlijke omvang werden, heeft de Commissie voorstellen gedaan om tot een regeling voor de verplichte afbraak van de mcb's te komen. Door verzet van Duitse en Britse zijde werd hierover geen besluit genomen.

De afbraakproblematiek is opnieuw aktueel geworden nadat de Fransen in de Ministerraad hun fiat aan het E.M.S. afhankelijk hebben gesteld van vaste afspraken over het afbreken der mcb's. Hierover was toen geen akkoord mogelijk zodat de inwerkingtreding van het E.M.S. per 1.1.'79. was geblokkeerd en naar een later tijdstip moest worden verschoven.

Inmiddels heeft de Commissie in het kader van de prijsvoorstellen een afbraakregeling voorgesteld. Het voorstel komt er op neer dat aangroei van de huidige mcb's in uiterlijk 2 jaar moet worden afgebroken en dat de bestaande mcb's binnen 4 jaar worden afgebroken. De discussie in de Landbouwwraad is met name toegespitst op de afbraak van de aangroei. De problematiek van de aangroei van mcb's zal bij de inwerkingtreding van het E.M.S. in zoverre veranderen dat er dan ook aangroei zal kunnen plaatsvinden als gevolg van waardeveranderingen van andere valuta (het genoemde mandeffect).

Zoals eerder opgemerkt betekent mcb-afbraak voor de landen met een in waarde gestegen munt (Bondsrepubliek, Benelux) revaluatie van hun groene koers, d.w.z. daling van de in nationale valuta uitgedrukte landbouwprijzen. In het verleden heeft afbraak van de mcb's van deze landen vrijwel steeds plaatsgevonden in het kader van de prijsbesluiten. De prijsdaling als gevolg van de mcb-afbraak kwam dan in feite in mindering op de verhoging van de prijzen in RE. Dit jaar wordt echter in het geheel geen prijsverhoging in RE voorgesteld. Het is niet uitgesloten dat ook de komende jaren slechts beperkte of zelfs geen prijsverhogingen in RE zullen plaatsvinden. In deze omstandigheden zou een verplichte mcb-afbraak daarom tot een prijzdaling in nationale valuta kunnen leiden. Dit is gezien de toch nog steeds niet te verwaarlozen inflatie (en dus kostenstijging) onaanvaardbaar.

Onzerzijds is een meer systematische mcb-afbraak altijd ondersteund en dat is onverminderd het geval. Het door de Commissie voorgestelde afbraaksysteem zou dan ook aanvaardbaar zijn wanneer er een clause aan toegevoegd werd dat één en ander niet mag leiden tot een daling van de in nationale valuta uitgedrukte prijzen. De Bondsrepubliek, België en Luxemburg zijn dezelfde mening toegedaan. Met name van Franse zijde bestaan er tot nog toe echter bezwaren tegen een dergelijke clause.

8-2-1979